

Project Woudaap

Een zeldzame schoonheid terug brengen naar Roeselare? Utopie of realiseerbaar?

Als we de naam Roeselare taalkundig ontleden vinden we roes= riet en laar= een open plaats in het bos. In de vroegste tijden lag Roeselare helemaal in het Vlaamse Woud. Gelet op het feit dat een tiental waterlopen in het Roeselaarse 'laar' samenvloeien, vermoedt men dat dit een drassig en moerasachtig gebied geweest is. En dit is nu net het biotoop van riet. Samengevat betekent Roeselare dus een drassige, met riet begroeide open plaats in het bos.

Recent hoorde ik op verschillende fronten goed nieuws. Er komen een aantal samenwerkingsprojecten met lokale ondernemers die willen investeren in natuur in onze contreien. Op de huidige terreinen rond de Kleiputten, waar nu nog gestort wordt, ontstaat later natuur. Deze plannen worden actueel in concrete vormen gegoten. Zoals ze er nu uitzien omvatten ze een waterpartij en rietkragen. Jan Ferryn is hier prachtig werk aan het leveren. Het Bergmolenbos wordt dus niet uitsluitend bos, maar ook water en rietkragen. Of een herstelplan voor wat onze streek typeerde. Jan leerde me ook dat er vroeger in onze streek woudaapjes voorkwamen. Nog een inspiratiebron is het project zeehond dat er al in slaagde de zeehond terug te brengen in de ijzermondig. Het kan dus. Al deze elementen samen, brachten mij op het idee een project te lanceren: Het project Woudaap.

De woudaap, (*Ixobrychus minutus*) het woudaapje of wouwaap is een kleine reigersoort, 33 tot 38 cm hoog. Dit is ongeveer zo groot als een groene specht. Deze zeldzame broedvogel in Vlaanderen leeft vrij verborgen in het riet, is overwegend een nacht- vogel, behalve in het broedseizoen. Momenteel broedt hij onder andere in het Vinne (Zoutleeuw), in Limburg, in de Gavers (Harelbeke). Er zijn waarnemingen in Harchies, in het Leuvense, aan een oude Leiearm in Kuurne, in de Bourgoyen (Gent) en nog op diverse plekken in Oost-Vlaanderen. Het totaal aantal broedparen in Vlaanderen is laag, ongeveer een 20-tal. Onze noorderburen doen het niet beter met ongeveer 10 koppels. Voor 1950 had Nederland honderden broedende koppels. Het woudaapje staat op de Vlaamse rode lijst. Het is een trekvogel die overwintert in tropisch Afrika.

Kenmerken

Het mannetje heeft een donker gekleurde bovenkant en roomkleurige velden op de vleugels en een vaalwitte onderkant. De bovenzijde van het vrouwtje is bruin met donkere vlekken. De borst en flanken van het vrouwtje zijn voorzien van donkere lengtestrepen. Ook zij heeft bleke vlekken in de vleugels. Hun snavel is geelachtig, rood aan de basis in de broedtijd. Ze hebben groene poten. Heel opvallend zijn de volledig bevederde poten, net of hij een lange onderbroek aanheeft. Jonge dieren zijn zowel bovenaan als onderaan sterkt gestreept.

Woudaap?

Door zijn geringe formaat kan hij behendig door het riet klauteren, waarbij de lange tenen vaak meerder rietstengels tegelijk omvatten. Al springend, met gebruik van zijn vleugels, verplaatst

hij zich door het riet. Rietjumping! Bij gevaar neemt de woudaap, net als de roerdomp, een paalhouding aan, waarbij de kop gestrekt omhoog gehouden wordt.

Biotoop

De woudaap houdt van moerassen, vaak met bomen, struiken, riet, lisdodde en drijvende vegetatie. Om te broeden hebben ze dichte rietkragen en ruigtes met wilgen en biezen nodig.

Voedsel

Ze eten vooral visjes, maar versmaden ook insecten, jonge vogels en amfibieën niet.

Achteruitgang

De drastische achteruitgang van de woudaap heeft met een aantal factoren te maken. Deels door recreatie en watervervuiling ongeschikt

raken van het broedbiotoop. Verder door het verdwijnen van geschikte rietvelden, maar zeker ook door de toegenomen verstoring. Toch is dit niet de belangrijkste reden; die is gelegen in lange periodes van droogte in de Sahara en Oost-Afrika. Daar ligt dan ook de sleutel tot het behoud van het woudaapje. Gezien de uitbreiding van de woestijn, een ontwikkeling die ook in natte jaren doorgaat, lijkt dit erg moeilijk. Mocht de situatie in Afrika verbeteren, dan zal voldoende geschikt broedbiotoop in onze streken aanwezig moeten zijn. Naast een goed beheer van de (voormalige) broedgebieden zal natuurontwikkeling voor nieuwe broedgelegenheden kunnen zorgen. En dat is nu dus net wat we hier kunnen doen met ons project.

Zien of horen?

Woudaapjes leiden een zeer verborgen leven. Een ontmoeting met een woudaapje is dan ook een zeldzame aangelegenheid. In vlucht is het woudaapje opvallender, vooral de lichte vleugelvlekken zijn zeer karakteristiek en verwarring met een andere soort is dan ook vrijwel uitgesloten. Hun geluid, wat laat denken aan het binnensmonds blaffen van een hond, verradt hun aanwezigheid.

Ik zeg alvast, van harte welkom aan deze schoonheid, die ik overigens nog nooit zag of hoorde.

Brigitte Crombez

